

מהדו"ח על מבחן פרים בדנמרק בשנת 1958/59

בדו"ח של שנת 1958/59 הובאו כל הפרטים על ביצוע המבחנים וסיכומי התוצאות, ומן הר"אוי להביא לידיעת קוראינו אילו דוגמאות מהדו"ח הזה.

מנת ההכנה של המבכירות, המוגשת בתח"נות, שווה לגבי כולן, והיא מצורפת כלהלן:

סלק מספוא — 4 יח"מ עם 172 גרם חלבון נעכל.

קדקודי סלק — 1 יח"מ עם 120 גרם חלבון נעכל.

מזון מרוכז — 2 יח"מ עם 272 גרם חלבון נעכל.

בס"ה — 7 יח"מ עם 564 גרם חלבון נעכל. התערובת מצטרפת מ-30% כוספות ו-70% גרגרים, וכל קילו מספק 1.03 יח"מ עם 136 גרם חלבון נעכל.

אחרי ההמלטה קובעים את ההזנה בהתאם לתנובתה של כל מבכירה לחוד. הנורמות הן לפי חלב בן 4% והנני מביא להלן דוגמאות אחדות של מנות, המוקצבות בהתאם להפרשים שבין התנובות.

מעל דפי "משק הבקר והחלב" סופר כבר פעמים אחדות על שיטת מבחן הפרים (לפי צא-צאיהם), הנהוגה בדנמרק. בשנת 1958/59 נב-חנו 96 פרים, אשר בנותיהם, בקבוצות של 18—20 ראש, הוחזקו ב-34 תחנות. שיטה זו של מבחן צאצאים נהוגה שם מזה 14 שנים, ובס"ה נבחנו כבר בתחנות אלה 745 פרים; מבין אלה — 541 (72.6%) היו מגזע הדני האדום, 116 (15.6%) מהגזע השחור-לבן הדני, 83 (11.1%) מגזע ג'רסי ו-5 (0.7%) מגזע שורטהורן. לצרכי מבחנו של כל פר מרכזים בתחנה מיוחדת כ-20 בנות, שכולן עומדות להמליט בעת ובעונה אחת (אוקטובר-נובמבר). את המבכירות מביאים לתחנות כ-6 שבועות לפני ההמלטה. צירוף קבוצת הבנות של כל פר הוא באקראי (ללא סלקציה לפי טיב האמהות). גיל הבנות בכל קבוצה מתנוודד על הרוב בין 27 ל-33 חודשים. כל קבוצה כזו מוחזקת בתחנה במשך 304 ימי חליבה (בממוצע) ומקיימים ביקורת מדויקת של התנובה וההזנה; כן נב-דקת סגולת ההיחלבות לכל פרטיה (מהירות. כושר ההנבה של כל רבע).

התנובה, בק"ג של חלב בן 4%	מזון מרוכז בק"ג	סלקים יח"מ	תחמיץ יח"מ	שחת ק"ג	המנה ליום, בס"ה		
					יח"מ	חלבון נעכל גרמים	סידן גרמים
10.5—11.4	2.0	4.75	1.0	2.5	9.0	1043	63
12.5—13.4	2.8	4.75	1.0	2.5	9.8	1166	70
15.5—16.4	4.0	4.75	1.0	2.5	10.9	1351	80
20.5—21.4	6.0	4.75	1.0	2.5	12.9	1659	96
25.5—26.4	8.0	4.75	1.0	2.5	14.9	1967	112
28.5—29.4	9.2	4.75	1.0	2.5	16.0	2152	122

נורמות הזנה כנ"ל נהוגות בתחנות בעונת החורף בלבד, כי בתחילת הקיץ (בימים הראשו-נים של אפריל) יוצאות המבכירות הנבחנו-ת למרעה וניזונות לפי נורמות אחרות, המותא-מות לטיב המרעה. במרעה מצוין אין מוסיפים מזון מרוכז כלל לאלו שמניבות עד 15 ק"ג ביום, ורק לתנובות שלמעלה מזה מוסיפים קילו אחד מזון מרוכז לכל 2.5 ק"ג חלב בן 4% שו-

טבלת הנורמות מודרגת בצורה מפורטת יו-תר משהובא לעיל, ולמעשה הקיצוב של המנות הוא בהתאם להפרש של קילו אחד בין תנובה לתנו-בה. ההקפדה הזו בהגשת המנות בהתאם לנור-מה — תכליתה למנוע "סחיטת" תנובות באמ-צעות מנות גדושות, שעלולות לטשטש ולסלף את כושר ההנבה המורשתית בתנאי הזנה נורמאליים.

מן: כך מקבלות אלה שמניבות 22—22.5 ק"ל
חלב תוספת מזון של 2 ק"ג, והמניבות 25—27.5
ק"ג — 4 ק"ג.

המומחים המפקחים על התחנות מנוסים יפה
בהערכת טיב המרעה והם מבדילים בין 6 סר
גים: מצויין, טוב מאוד, טוב, בינוני, דל, גרוע.
ממילא מובן שתוספות המזון המרוכז משתנות
בהתאם לטיב: כך, למשל, מבכירה המניבה 15

הנורמה להלכה ולמעשה למבכירות הנבחנות היא, אפוא, כלהלן:

לקיום — 4 יח"מ עם 250 גרם חלבון נקי בעכל.

לגדילה — 0.8 יח"מ עם 120 גרם חלבון נקי בעכל.

לק"ג חלב בן 4%, 0.4 יח"מ עם 60 גרם חלבון נקי בעכל.

בדו"ח מובאים גם הסיכומים של צריכת המזונות הממוצעת לראש בכל התחנות הפוזרות על פני הארץ. הסיכומים הם לפי העונות — לחורף ולקיץ לחוד.

בקיץ של שנת 1959 צרכה כל מבכירה, בממוצע לכל התחנות, כמויות מזון דלהלן:

מזון מרוכז	280 יח"מ
סלקים ותחמיץ	358 "
במרעה	563 "

בס"ה 1201 יח"מ

בעונת החורף צרכה כל מבכירה, בממוצע לכל התחנות, 1311 יחידות מזון מספוא גס, שנצטרפו מסוגי מספוא אלה:

סלקים	860 יח"מ
תחמיץ	166 "
קדקודי סלק סוכר	37 "
שחת	206 "
קש	42 יח"מ

כמויות המזון המרוכז והגשמי, כאמור, בהתאם לתנובתה האינדיבידואלית של כל מבכירה, וב-

תוצאות המבחן של בנות חפר – "Sverre" בשנת 1958/59

מספר המבכירה	תאריך ההמלטה	הגיל ביום ההמלטה, בימים	ק"ג תנובת החלב	% השומן	בן 4%, תנובת חלב	ימי הזנה ימי חליבה	ק"ג שיא יומי	יח"מ מזון מרוכז	יח"מ מספוא גס	יח"מ ס"ח מזון	משקל הגוף בבוא, ק"ג	משקל הגוף בצאח, ק"ג	משקל הגוף
40	58—10—20	1042	7858	4.87	8881	309	37.4	2450	2375	4825	601	618	
36	"—10—8	956	7730	4.55	8370	312	34.7	2291	2382	4673	575	568	
31	"—10—2	889	7299	4.65	8006	327	32.3	2146	2633	4779	542	575	
38	"—10—19	1038	7643	4.43	8141	310	34.5	2182	2364	4546	565	548	
33	9—21—	873	6945	4.73	7703	338	33.6	1968	2464	4432	567	553	
44	"—10—29	1057	7095	4.28	7395	300	29.7	1956	2263	4219	554	546	
47	"—11—2	1001	6929	4.30	7241	296	34.7	1948	2200	4148	503	498	
51	"—11—17	915	6437	4.37	6797	281	27.1	1819	2188	4007	506	528	
59	"—10—18	905	6125	4.55	6634	311	26.3	1684	2321	4005	539	585	
49	"—11—19	955	6487	4.30	6782	279	27.8	1818	2206	4024	530	580	
50	"—11—18	1165	6346	4.34	6670	280	30.7	1756	2082	3838	600	581	
43	"—10—25	900	5959	4.40	6320	304	25.3	1559	2317	3876	453	509	
46	"—11—3	783	6090	4.28	6349	295	30.3	1632	2257	3889	496	516	
34	"—10—6	878	5871	4.34	6168	314	26.9	1532	2416	3948	524	555	
32	9—30—	738	6042	4.16	6182	313	24.4	1525	2343	3868	462	516	
35	"—10—26	981	5719	4.37	6035	303	25.2	1466	2306	3772	564	582	
42	"—10—29	965	5876	4.17	6022	300	27.4	1478	2246	3724	469	506	
48	"—11—3	864	5302	4.40	5619	295	25.5	1381	2263	3644	466	520	
בממוצע ל־18 מבכירות													
		939	6542	4.43	6962	304	29.7	1811	2312	4123	529	549	

כל בנות חפר, עם גמר המבחן, עיבו את התחנה כשהן הרות. בדו"ח המודפס הובאו הפרטים על בנות כל פר ופר שעמד במבחן לפי הדוגמה שהועתקה לעיל, ובכל הטבלאות האלה בולטת לעין ההקפדה על ההזנה לפי הנורמה שנקבעה ע"י מבצעי המבחנים. לבוקרינו בארץ, בימינו אלה, תהיה זאת ודאי הפתעה, שניתן לקבל תנובות גבוהות למדי ממבכירות לאו דווקא ע"י "פיטום" במנות גדושות של מזון מרוכז. קבוצת הבנות של חפר "סווארה", שתנובתה הממוצעת היתה בגבולות 7000 ק"ג חלב בן 4% הסתפקה בתפריט שצורף מ־44% מזון מרוכז ו־56% מספוא גס, ואילו "הנמושות" שבקבוצת בנות זו הסתפקו אף בא־חוז קטן יותר של מזון מרוכז בתפריטן הכללי; כך, למשל, המבכירה מספר 48 שהיא הגרועה בקבוצה זו והניבה "רק" 5619 ק"ג חלב בן 4%, קיבלה תפריט שהצטרף מ־37% מזון מרוכז ו־63% מספוא גס, ובמשך 295 הימים שנחלבה

בתחנה הספיקה אף לגדול ולהוסיף על משקל גופה 54 ק"ג. התנובה הממוצעת של 1145 מבכירות מגזע הדני האדום, צאצאיהם של 64 פרים שעמדו אותה במבחן, היתה: 5057 ק"ג חלב עם 4.52% שומן, או — 5455 ק"ג בן 4%.

הוזכר כבר לעיל שנערכו בתחנות גם תצפיות ומבחנים לגבי ההיחלבות של בנות כל פר ופר. למשל, נמצא שבנות "סווארה" הנ"ל הניבו בממוצע ב־3 הדקות הראשונות של החליבה כ־78.5% מכלל התנובה שבכל חליבה ומשך החליבה היה 3.5 דקות בממוצע; כמות החלב שנשתיירה בעטין לאחר כל חליבה (לאחר הסרת גביעי המכונה) הסתכמה ב־0.9 ק"ג. היו פרים שהורישו לבנותיהן קצב חליבה מהיר יר תר; כך, למשל, בנותיו של "וויילה דאם" הפרישו ב־3 הדקות הראשונות כ־91.1% של התנובה ומשך החליבה הממוצע היה בס"ה 2.4 דקה

למבכירה; גם שיורי החלב במבכירות אלו היו פתוחים בהרבה ועמדו בממוצע על 0.3 ק"ג. במבחן כושר ההנבה של רבעי העטין השור נים נתגלה שבנות "סווארה" לא הצטיינו ביותר

הפטמה השמאלית הקידמית	הניבה	20.5%	מכלל התנובה
הפטמה הימנית הקידמית	"	20.7%	"
הפטמה השמאלית האחורית	"	30.7%	"
הפטמה הימנית האחורית	"	28.1%	"
שתי הפטמות הקדמיות ביחד	הניבו	41.2%	"

תנובות הרבעים השונים (ב' %):

— 24.2	שמאלי קידמי
— 24.9	ימני קידמי
— 25.5	שמאלי אחורי
— 25.4	ימני אחורי
— 49.1	שני הרבעים הקדמיים

בתחנות המבחן עורכים גם מדידות הגוף של בנות כל פר ומסתייעים בתוצאות בהערכת האקסטארייר. כן הוחל במבחן קצב הגדילה של עגלים, בני פרים שונים, ונתגלו הפרשים ניכרים בהורשת תכונה זו.

אף על פי שפה ושם נשמעות דיעות שאין יתרון רב במבחן הצאצאים לפי השיטה הדנית, הרי למעשה ממלאה שיטת מבחן זו תפקיד רב בקידום הטיפוח ובהדרכת הבוקרים בהזנה וב- אחזקת הבקר, ואין להתפלא על כך שגם בארצות אחרות מנסים ללכת בדרך זו.

Afkomsprover med tyre, — לוקט מתוך
כרך XIV. רוכז ע"י י. ב.

ב-12 קבוצות בנות הגזע האדום הדני נמצא שהתנובות הממוצעות של רבעי העטין השור נים היו כדלהלן:

21.6%	ברבע השמאלי הקידמי
22.6%	ברבע הימני הקידמי
28.5%	ברבע השמאלי האחורי
27.7%	ברבע הימני האחורי
43.7%	בחלק הקדמי של העטין
56.3%	ר בחלק האחורי.

התנודה בתנובות החלק הקידמי בין צאצאי הפרים השונים היתה רחבה למדי — 47.8% מאכסימום ו- 40.6% מינימום.

בהזדמנות זו יש עניין בציון העובדה שבגזע הגרסי היתה חלוקת התנובות לרבעי העטינים השונים שווה ואחידה יותר, ומכאן ניתן להסיק שגם מבנה העטין שלהן היה כנראה סימטרי יותר. נבחנו 3 קבוצות בנות מפרים גרסיים והתוצאות נסתכמו כדלהלן:

על דא ועל הא

- אני מניח שציבור הבוקרים קיבל באהדה את ההצעות להאחדת רישום נורמות ההזנה ורישום העבודה, והייתי מציע שיפורסמו ע"י ה. מ. ב. גם טופסים מיוחדים להרשמת ייבוש הפרות והנמעת העגלות והעגלים. הננו עדים כיום ל"ערב-רב" של "פתקים" שכל מרכז מנסח ומשרטט לפי ראות עיניו. יקבעו אנשי המקצוע צורה ותיכון אחידים לגליונות כאלה והחבר ירשום בהם את הפרטים הדרושים וכל עובד ברפת יוכל על נקלה ל"פענח" את ההוראות. נדמה לי שהפצת טופסים סטנדרטיים כאלה ע"י ה. מ. ב. תביא עמה הקלה בביצוע תקין של העבודה.
- הנני בא בהצעה שמערכת "משק הבקר והחלב" תפתח מדור מיוחד לנושא "הבוקר המתחיל", אשר בו יפורסמו מאמרים, כתובים בשפה קלה, על עניינים אלמנטריים במקצוע הבוקרות, כגון: החליבה להלכה ולמעשה, הזנה, תופעות התאנה, הטיפול בפרה ממליטה וכדומה.
- בחוברת 40 של "משק הבקר והחלב" נכללה ברשימת הפרות שהניבו מעל ל-7000 ק"ג גם הפרה "הכנה" ממשק עמיר (מספרה ברשימה הנ"ל — 454), שתקופת חליבתה היתה 397 יום. ההוכנסה פרה זו בטעות, או שהוחלט לשנות את התקנה ולהכליל ברשימות גם פרות שחלבו למעלה מ-365 יום? ישראל גורן

עין-כרמל, יולי 1960